

Міністерство освіти і науки України

Національна академія наук України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

«Академічна й університетська наука: результати та перспективи»,

присвячена 90-річчю Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» та пам'яті
президента Національної академії наук України, академіка
НАН України Бориса Євгеновича Патона

Збірник наукових праць
за матеріалами

XIII Міжнародної науково-практичної конференції

10 - 11 грудня 2020 року

Полтава 2020

УДК 355.01+327.8

Руслан Гула, д.і.н., професор
 Національний університет «Полтавська політехніка
 імені Юрія Кондратюка», м. Полтава
[https://orcid.org/orcid id - 0000-0002-8177-1565](https://orcid.org/orcid-id-0000-0002-8177-1565) rslnhula1@gmail.com

КОНЦЕПТ ТЕРОРИСТИЧНОЇ ВІЙНИ ЕПОХИ ПОСТМОДЕРНУ

Анотація. Сучасний світ вступає в стадію воєн нового покоління, основною метою є не стільки фізичне знищення військових сил противника, скільки досягнення політичних цілей війни без застосування масових армій. Воєнна наука визнала факт краху концепції тотальної війни через усвідомлення того, що подальше широкомасштабне використання зброї масового знищення проти армій і народів. Досвід локальних конфліктів у Сирії, сході України, Нагорному Карабасі свідчить про принципове нове бачення ролі людського фактору у бойових діях. Активне використання осіб, які не мають офіційного статусу комбатанту стає об'єктивною реальністю нашого часу. Збільшення долі кримінального контингенту у ході локальних військових конфліктів вносить суттєві корективи в розвиток сучасної воєнної науки.

Ключові слова: локальний конфлікт, криміналітет, воєнна теорія, гібридна війна.

UDC 355.01+327.8

Ruslan HULA PhD hab. (History), Professor,
 Professor of Department of of the Department of Ukrainian studies,
 Culture and Documentation, National University
 Yuri Kondratyuk Poltava Politechnic», Poltava.
[https://orcid.org/orcid id - 0000-0002-8177-1565](https://orcid.org/orcid-id-0000-0002-8177-1565) rslnhula1@gmail.com

CONCEPT OF POST-MODERN TERRORIST WAR

Abstract. The modern world is entering the stage of wars of a new generation, the main goal is not so much the physical destruction of the enemy's military forces as the achievement of the political goals of the war without the use of mass armies. Military science recognized the collapse of the concept of total war through the realization that the continued widespread use of weapons of mass destruction against armies and peoples. The experience of local conflicts in Syria, soda of Ukraine, Nagorno-Karabakh testifies to the fundamental new vision of the role of the human factor in hostilities. The active use of persons without the official status of combatants is becoming an objective reality of our time. The active use of persons without the official status of combatants is becoming an objective reality of our time. The increase in the share of the criminal contingent during local military conflicts makes significant adjustments to the development of modern military science.

Keywords: local conflict, criminality, military theory, hybrid war.

Динамічні зміни сучасного світу набули такого глобального характеру, що процес аналізу ситуації та прогнозування не завжди здатний ефективно враховувати системні зрушення у структурі та тенденціях вибору напряму розвитку. Тому концепція сучасної війни сьогодні абсолютно змінилася [1]. «Прогрес цивілізації заперечувати не можна: у кожній новій війні нас вбивають по-новому» [2, с. 21], – стверджував американський політик і державний діяч Вільям Роджерс.

На сучасному етапі розвитку історичного процесу виникла парадоксальна ситуація, коли засоби ураження стали коштувати дорожче об'єктів поразок.

Війна, насамперед, це економічне поняття. Сьогодні ситуація така, що сучасна армія

при агресії проти будь-якої держави не здатна перемогти з прийнятними (якщо тут коректне це слово) людськими втратами. Тому була створена концепція нового способу ведення війни – терористичної війни за допомогою дешевої масової сили, найманої у зоні локального конфлікту та в суміжних державах [3].

Умовно терористична війна складається з двох основних компонентів:

1. Зниження життєвого рівня суміжних країн та створення в них точок нестабільності. Це дозволяє на кордоні держави створити постійно діючий джерело бойовиків. Зниження життєвого рівня призводить до зниження вартості бойовиків.

2. Розв'язання релігійної або національної істерії та потім спонсорування та забезпечення зброєю. Ми бачимо, що зараз відбувається в Україні. Ось цей сам процес і був завданням (метою).

У чому небезпека терористичної війни на відміну від звичайної? Якщо в звичайній війні армія воює проти армії з метою досягнення перемоги, то в терористичній війні – мета не перемога, а сама війна. Всім абсолютно зрозуміло, що бойовики перемогти не можуть. Але це не мета – перемогти. Перемога (мета) – це нестабільність, перманентний стан війни. І жодна армія світу захистити своє населення від бойовиків не в змозі.

Суть терористичної війни в тому, щоб знищити державу, як економічну одиницю. Мета війни – хаос, а не захоплення країни. Терористична війна – найшвидший і найдешевший спосіб організації хаосу. Тому, зруйнована країна є прийнятною метою. Просто фізичне руйнування економіки, щоб країна стала нічийною безгосподарською хаотизованою територією.

Соціальна база терористичних армій досить різноманітна. Не можна виокремити із широкого спектру елементів соціуму домінуючого контингенту. Але, слід визнати вирішальний вплив на початковому етапі формування цих збройних формувань з домінуючим впливом криміналітету. Принциповою особливістю використання цього специфічного контингенту у концепції терористичної війни є те, що цей озброєний конгломерат використовується як особовий склад відносно автономних іррегулярних військових формувань – терористичних армій [4]. Тисяча ненавчених бойовиків дешевше одного підготовленого солдата з сучасними засобами ведення війни. Терористичні армії дешеві, масові, ефективні, плюс немає можливості нанести їм удар у відповідь. Тому, що терористична армія начебто нікому не належить. Усі знають господарів армії, хто її спонсорує, але формально конкретних претензій до конкретних суб'єктів чи інституцій неможливо пред'явити.

Перевага бойового застосування таких загонів перед регулярною армією в тому, що вони воюють на своїй території, яку знають. Їхнє завдання – якомога швидше блокувати противника, який вже увірвався, припинити його «поширення» та знищувати методами контрпартизанської боротьби.

Також тисяча бойовиків здатна зайняти територію, для вибивання з якою необхідно не менше 50 тисяч солдатів. Потрібно надійно оточити периметр, щоб бойовики не прорвалися, та наситити військами територію всередині. Тобто жодна держава не здатна утримувати армію, здатну захистити більш одного-двох населених пунктів від бойовиків.

Дії регулярної армії проти терористів дають нам більше негативних, ніж позитивних прикладів. Хід військової операції в Сирії дуже наочний – там, де армія намагається самостійно знищувати бойовиків, місто в результаті все одно зноситься. Ще з часів Другої світової війни відомо, що місто взяти не можна, якщо він обороняється, поки він не зруйнований.

А армія потрібна тільки для того, щоб підтримати вогнем терористичні зағони, тому що потужність армійських сил, звісно значно вище. Тобто в основному діє терористична армія, і у них на плечах сидить армія. Тільки при такій організації реально противник дуже швидко знищується.

Тому, виходячи з досвіду подій «арабської весни», анексії Криму та збройного конфлікту на Донбасі, сирійської війни слід зазначити збільшення ролі іррегулярних формувань.

Отже, на нашу думку, основну увагу слід зосередити на легалізації приватних

військових кампаній за досвідом провідних країн світу.

Наприклад у 1999 р. командування армії США прийняло нормативно-правовий документ, який встановлює порядок взаємодії військовослужбовців США і співробітників приватних охоронних і військових компаній в зоні бойових дій – настанова FM 100-21. Після початку війни в Іраку була створена асоціація західних приватних військових і охоронних компаній «Private Security Company Association of Iraq» (PSCAI), яка координує їх діяльність в Іраку. До складу асоціації увійшли 40 військових і охоронних компаній. Станом на початок грудня 2009 р., в Афганістані діяло 104 тисяч співробітників приватних військових і охоронних компаній [5].

Тому – взаємодія з приватними військовими компаніями (ПВК) – нагальна вимога часу, що дозволяє ефективно протистояти терористичним арміям в плані організації симетричних дій.

На ПВК можуть бути покладені завдання:

1. Участь в підготовці підрозділів територіальної оборони.
2. Рекрутинг обслуговуючого персоналу видів забезпечення бойових дій.
3. Військова підготовки опозиційних військових формувань держави-противника.
4. Проведення спецоперацій в тилу противника (наприклад визволення заручників).
5. Прийняття участі в організації державних переворотів країн-противників.

Отже, розвиток воєнної теорії та практики епохи постмодерну вимагає прийняття рішень, які не завжди знаходяться в той системі етично-правових координат, що обслуговують потреби суспільства й армії у мирний час. Її основна увага повинна бути приділена перебудові свідомості військової людини на прийняття низки нестандартних рішень.

Література

1. Гула Р., Дзьобань О., Передерій І., Павліченко О., Філь О. Інформаційна війна: соціально-онтологічний та мілітарний аспекти. Монографія. К. : Каравела. 2020. 288 с.
2. Дорошкевич А.С. Гібридна війна в інформаційному суспільстві. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» № 2 (25) 2015. С. 21–28.
3. Скоков В.В. Война по лекалам сирийского конфликта. Електронний ресурс: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100006520713103>
4. Van Creveld M. *The Transformation of War: The Most Radical Reinterpretation of Armed Conflict Since Clausewitz*. Free Press, 1991. 272 p.
5. *Afganistan: una guerra «subcontratada»*. «BBC Mundo». 5. 12. 2009.